

polecane przez
egzaminatorów

**pewniak
na teście**

Henryk Sienkiewicz

Latarnik

GREG
WYDAWNICTWO EDUKACYJNE

Autor:
Henryk Sienkiewicz

Tytuł:
Latarnik

Autorka opracowania:
Barbara Włodarczyk

Korekta:
Agnieszka Nawrot
Paulina Roszak-Niemirska
Agnieszka Woźny
Maria Zagnińska

Okładka:
Aleksandra Zimoch

Ilustracja na okładce:
Shutterstock / Baimieng

Ilustracje:
Lucjan Ławnicki

ISBN 978-83-7327-178-4

Wydanie V rozszerzone

Copyright by Wydawnictwo GREG®

2025

Wydawnictwo GREG®
31-979 Kraków, ul. Klasztorna 2B
tel. 12 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG®
zastrzeżony w Urzędzie Patentowym RP.

Wszystkie prawa zastrzeżone.
Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana
lub przedrukowana bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Skład i łamanie:
BROS

Opowiadanie to osnute jest na wypadku rzeczywistym, o którym w swoim czasie pisał J. Horain w jednej ze swoich korespondencji z Ameryki.

I

Pewnego razu zdarzyło się, że latarnik w Aspinwall, niedaleko Panamy, przepadł bez wieści. Ponieważ stało się to wśród burzy, przypuszczano, że nieszczęśliwy musiał podejść nad sam brzeg skalistej wysepki, na której stoi latarnia, i został splukany przez bałwan. Przypuszczenie to było tym prawdopodobniejsze, że na drugi dzień nie znaleziono jego łódki, stojącej w skalistym wrębie. Zawakowało tedy miejsce latarnika, które trzeba było jak najprędzej obsadzić, ponieważ latarnia niemałe ma znaczenie tak dla ruchu miejscowego, jak i dla okrętów idących z New Yorku do Panamy. Zatoka Moskitów obfituje w piaszczyste ławice i zasy, między którymi droga nawet w dzień jest trudna, w nocy zaś, zwłaszcza wśród mgieł podnoszących się często na tych ogrzewanych podzwrotnikowym słońcem wodach, prawie niepodobna. Jedynym wówczas przewodnikiem dla licznych statków bywa światło latarni. Kłopot wynalezienia nowego latarnika spadł na konsula¹ Stanów Zjednoczonych, rezydującego w Panamie, a był to kłopot niemały, raz z tego powodu, że następcę trzeba było znaleźć koniecznie w ciągu dwunastu godzin; po wtóre, następca musiał być nadzwyczaj sumiennym człowiekiem, nie można więc było przyjmować byle kogo; na koniec w ogóle kandydatów na posadę brakło. Życie na wieży jest nadzwyczaj trudne i bynajmniej nie uśmiecha się rozpróżnionym i lubiącym swobodną włóczęgę ludziom Południa. Latarnik jest niemal więźniem. Z wyjątkiem niedzieli nie może on wcale opuszczać swej skalistej wysepki. Łódź z Aspinwall przywozi mu raz na dzień zapasy żywności i świeżą wodę, po czym przywożący oddalają się natychmiast, na całej zaś wysepce, mającej morągę rozległości, nie ma nikogo. Latarnik mieszka w latarni, utrzymuje ją w porządku; w dzień daje znaki wywieszaniem różnokolorowych flag wedle wskazówek barometru, w wieczór zaś zapala światło. Nie byłaby to wielka robotą, gdyby nie to, że chcąc się dostać z dołu do ognisk na szczyt wieży, trzeba przejść przeszło czterysta schodów krętych i nader wysokich, latarnik zaś

Miejsce akcji

Tryb życia
i obowiązki
latarnika

¹ konsul – stały przedstawiciel państwa za granicą zapewniający m.in. ochronę prawną interesów współobywateli, dbający o rozwój stosunków gospodarczych i kulturalnych.

musi odbywać tę podróż czasem i kilka razy dziennie. W ogóle jest to życie klasztorne, a nawet więcej niż klasztorne, bo pustelnicze. Nic też dziwnego, że Mr. Izaak Falconbridge był w niemałym kłopotcie, gdzie znajdzie stałego następcę po nieboszczyku, i łatwo zrozumieć jego radość, gdy najniespodziewaniej następcą zgłosił się jeszcze tegoż samego dnia. Był to człowiek już stary, lat siedmiudziesiąt albo i więcej, ale czerstwy, wyprostowany, mający ruchy i postawę żołnierza. Włosy miał zupełnie białe, pleć spaloną, jak u Kreolów², ale, sądząc z niebieskich oczu, nie należał do ludzi Południa. Twarz jego była przygnębiona i smutna, ale uczciwa. Na pierwszy rzut oka podobał się Falconbridge'owi. Pozostało go tylko wyegzaminować, wskutek czego wywiązała się następująca rozmowa:

Skawiński –
wiek, wygląd

– Skąd jesteście?
– Jestem Polak.
– Coście robili dotąd?

Skawiński –
koleje losu

– Tułałem się.
– Latarnik powinien lubić siedzieć na miejscu.
– Potrzebuję odpoczynku.
– Czy służyliście kiedy? Czy macie świadectwa uczciwej służby rządowej?
Stary człowiek wyciągnął z zanadru spłowiały jedwabny szmat, podobny do strzępu starej chorągwi. Rozwinął go i rzekł:
– Oto są świadectwa. Ten krzyż dostałem w roku trzydziestym³. Ten drugi jest hiszpański z wojny karlistowskiej⁴; trzeci to legia francuska⁵; czwarty

² *Kreol* – potomek dawnych imigrantów hiszpańskich, portugalskich lub francuskich urodzony w Ameryce Południowej.

³ „Ten krzyż dostałem w roku trzydziestym” – chodzi o powstanie listopadowe.

⁴ *wojna karlistowska* – wojna domowa w Hiszpanii (od 1833 r.) o objęcie tronu przez Don Carlosa.

⁵ *legia francuska* – właściwie: Legia Honorowa – najwyższe odznaczenie francuskie. Skawiński dostał je za udział w walkach prowadzonych przez Napoleona III.

otrzymałem na Węgrzech⁶. Potem biłem się w Stanach przeciw południowcom⁷, ale tam nie dają krzyżów – więc oto papier.

Falconbridge wziął papier i zaczął czytać.

– Hm! Skawiński? To jest wasze nazwisko?... Hm!...

Dwie chorągwie, zdobyte własnoręcznie w ataku na bagnety... Byliście walecznym żołnierzem!

– Potrafię być i sumiennym latarnikiem.

– Trzeba tam co dzień wchodzić po kilka razy na wieżę. Czy nogi macie zdrowe?

– Przeszedłem piechotą *pleny*⁸.

– *All right!*⁹ Czy jesteście obeznani ze służbą morską?

– Trzy lata służyłem na wielorybniku.

– Próbowaliście różnych zawodów?

– Nie zaznałem tylko spokojności.

– Dlaczego?

Stary człowiek ruszył ramionami.

– Taki los...

– Wszelako na latarnika wydajecie mi się za starzy.

– *Sir!*¹⁰ – ozwał się nagle kandydat wzruszonym głosem. – Jestem bardzo zmęczony i skołatany. Dużo, widzicie, przeszedłem. Miejsce to jest jedno z takich, jakie najgoręcej pragnąłem otrzymać. Jestem stary, potrzebuję spokoju! Potrzebuję sobie powiedzieć: tu już będziesz siedział, to jest twój port. Ach, *Sir!* to od was tylko zależy. Drugi raz się może taka posada nie zdarzy. Co za szczęście, że byłem w Panamie... Błagam was... Jak mi Bóg miły, jestem jak statek, który jeśli nie wejdzie do portu, to zatonie... Jeśli chcecie uszczęśliwić człowieka starego... Przysięgam, że jestem uczciwy, ale... dość mam już tego tułactwa...

Niebieskie oczy starca wyrażały tak gorącą prośbę, że Falconbridge, który miał dobre, proste serce, czuł się wzruszony.

– *Well!*¹¹ – rzekł. – Przyjmuję was. Jesteście latarnikiem.

Twarz starego zajaśniała niewypowiedzianą radością.

– Dziękuję.

Skawiński –
odznaczenia
zdobyte w walce
(wydarzenia historyczne)

Skawiński –
koleje losu

⁶ „czwarty (krzyż) otrzymałem na Węgrzech” – w czasie powstania węgierskiego w 1848 r. Wzięło w nim udział wielu Polaków.

⁷ „Potem biłem się w Stanach przeciw południowcom” – mowa o wojnie secesyjnej w Stanach Zjednoczonych (1861–1865). Stany południowe chciały utrzymać niewolnictwo, północne dążyły do jego zniesienia.

⁸ *pleny* – rozległe równiny amerykańskie (w Ameryce Północnej – preria; w Południowej – pampa).

⁹ *All right!* (ang.) – w porządku.

¹⁰ *sir* – pan, również tytuł szlachecki w Anglii.

¹¹ *well* (ang.) – dobrze.

PEŁNE OPRACOWANIE

BIOGRAFIA HENRYKA SIENKIEWICZA

Henryk Sienkiewicz urodził się 5 V 1846 roku w Woli Okrzejskiej na Podlasiu. Pochodził ze zubożałej rodziny ziemiańskiej, a przez matkę spokrewniony był z największymi rodami szlacheckimi. W domu pielęgnowano tradycje patriotyczne i kult dla rycerskiej przeszłości przodków.

Podczas nauki w Szkole Głównej zadebiutował jako dziennikarz, drukując pod pseudonimem „Litwos” felietony w prasie warszawskiej. Przejęty pozytywistycznymi ideami pracy u podstaw, z zapałem właściwym młodości walczył o szkoły publiczne, podręczniki i tanie książki dla chłopów, o sieć ochronek dla dzieci, o podniesienie poziomu rolnictwa.

W 1872 roku Sienkiewicz ogłosił drukiem swą pierwszą powieść *Na marne*, w której krytycy dostrzegli rodzący się talent literacki. Opublikował też *Humoreski z teki Worszytły*. W „Niwie” ukazały się trzy jego nowele: *Stary sługa*, *Hania* i *Selim Mirza*, zwane „małą trylogią”.

Ta ostatnia została wydrukowana, kiedy Henryk Sienkiewicz przebywał w Ameryce Północnej. Wyjechał tam w 1876 r. wraz z grupą przyjaciół. Plonem amerykańskiej podróży były *Listy z podróży do Ameryki* drukowane w „Gazecie Polskiej” i dwie przepiękne nowele: *Latarnik* i *Wspomnienie z Maripozy*. We wstrząsającej noweli *Sachem* – historii jedyne ocalałego z rzezi indiańskiego dziecka, syna wodza Czarnych Węży – pisarz dostrzegł podobieństwo losów zniewolonych narodów: Indian i Polaków.

W 1879 roku Sienkiewicz wrócił do kraju. Utrzymywał się z pracy dziennikarskiej.

Przez pięć lat, od roku 1883 do 1888, pisarz pracował nad *Trylogią*. Tworzył w iście morderczym tempie, pisząc z tygodnia na tydzień nowe odcinki powieści. *Ogniem i mieczem* zostało bardzo gorąco przyjęte przez czytelników. Następne części *Trylogii* – *Potop* i *Pan Wołodyjowski* nie wywołały już takich gwałtownych reakcji.

Sienkiewicz dużo podróżował. W 1890 odbył długą i niebezpieczną wyprawę do Afryki. Stał stamtąd korespondencje do gazet krajowych. Wiele lat później wrócił wspomnieniami do tej podróży podczas pisania powieści dla młodzieży *W pustyni i w puszczy*.

Po powrocie do kraju Sienkiewicz opublikował dwie powieści współczesne: *Bez dogmatu* i *Rodzina Połanieckich*. Następnie pisarz wrócił do tematyki historycznej w dziełach takich jak *Quo vadis* i *Krzyżacy*. Historia prześladowania pierwszych wyznawców Chrystusa za czasów cesarza Nerona przyniosła Sienkiewiczowi sławę i najwyższe z możliwych wyróżnień – **Literacką Nagrodę Nobla (1905 r.)**.

W 1914 roku wybuchła I wojna światowa. Sienkiewicz wyjechał do Szwajcarii, gdzie zajął się organizowaniem pomocy humanitarnej dla Polaków. Zmarł **15 XI 1916** roku w Vevey. Jego prochy osiem lat później sprowadzono do Warszawy, a dzień ich złożenia w krypcie katedry św. Jana stał się świętem narodowym.

WYJAŚNIENIE TYTUŁU UTWORU

Nowela jest opowieścią o Skawińskim, emigrancie popowstaniowym, którego los rzucił do Ameryki Środkowej, gdzie objął posadę latarnika. Punktem kulminacyjnym noweli jest zapomnienie się w lekturze *Pana Tadeusza*, ale autor zatytułował nowelę *Latarnik*. Podkreśla tym samym, iż to losy Skawińskiego, jego uczucia, nostalgia, tęsknota i przemiana, jaką przeżył podczas czytania epepei, są najważniejsze. Latarnik jest też najdokładniejszym określeniem bohatera, gdyż jako człowiek bez ojczyzny właśnie w latarni odnalazł jej namiastkę.

Pewniak na teście

GENEZA POWSTANIA UTWORU

Sienkiewiczza do napisania noweli zainspirowała notatka prasowa o polskim emigrancie – Sielawie, który podobnie jak Skawiński, stracił pracę latarnika przez niedopełnienie obowiązków. Pisarz jednak zmienił tytuł książki, którą w nieszczęśliwą noc czytał mężczyzna. W rzeczywistości nie był to *Pan Tadeusz*, ale *Murdelio* Zygmunta Kaczkowskiego. Sienkiewicz, wybierając epepeję narodową, chciał podkreślić związek emigranta z dawno opuszczoną ojczyzną i jego tęsknotę za domem rodzinnym.

Pewniak na teście

Pewniak na teście

CZAS I MIEJSCE AKCJI

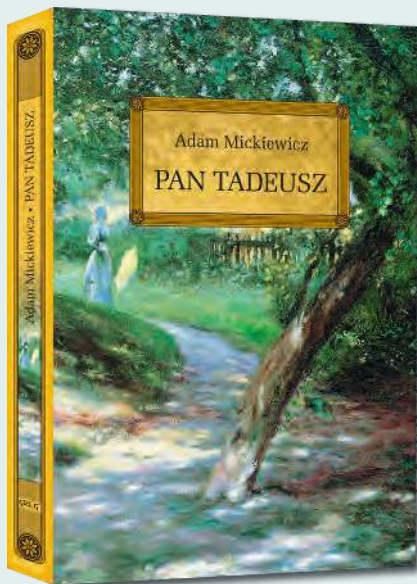
Akcja noweli rozgrywa się w latach 70. XIX wieku, w Aspinwall, niedaleko Panamy w Ameryce Środkowej. W retrospekcjach czytelnik wędruje ze Skawińskim po całym świecie.

SPIS TREŚCI

Pewniak
na teście ← to będzie na teście

<i>Latarnik</i>	5
Krótkie opracowanie	
Krótco o utworze.....	19
Krótkie streszczenie.....	19
Motywy.....	20
Pełne opracowanie	
Biografia Henryka Sienkiewicza.....	22
Wyjaśnienie tytułu utworu.....	23
Geneza powstania utworu.....	23
Czas i miejsce akcji.....	23
Bohaterowie utworu.....	24
Plan wydarzeń.....	24
Streszczenie.....	24
Charakterystyka głównego bohatera – Skawiński.....	25
Problematyka utworu.....	26
Dzieje Skawińskiego – powstańca i emigranta.....	26
Przeżycia i stany psychiczne Skawińskiego na wysepce.....	28
Symbolika w utworze – latarnia.....	29
Rola <i>Pana Tadeusza</i> w życiu Skawińskiego.....	29
Gatunek utworu – nowela.....	30
Indeks komentarzy do tekstu.....	31

Dostępne także wydania w twardych oprawach!

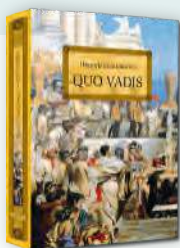
**pewniak
na teście**

**Inni wydawcy zgadują, czego trzeba się nauczyć –
my wiemy, o co zapytają nauczyciele!**

**opracowania
polecane przez
nauczycieli**

**wiadomości
potrzebne na lekcjach
i sprawdzianach**

**szeroki wybór lektur
dla szkoły podstawowej
i liceum**

QUO VADIS
Henryk
Sienkiewicz

**SYZYFOWE
PRACE**
Stefan Żeromski

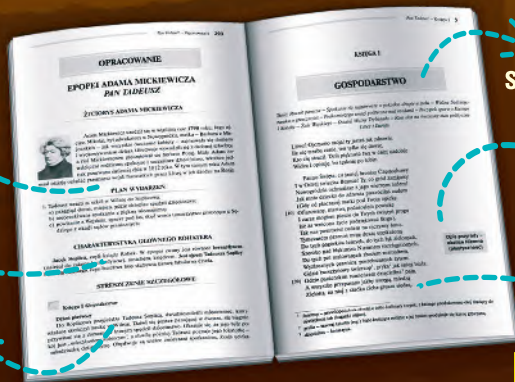

MAŁY KSIĄŻĘ
Antoine
de Saint-Exupéry

ZIELE NA KRATERZE
Melchior Wańkowicz

Szukaj w najlepszych księgarniach w całej Polsce i na www.greg.pl!

opracowanie

streszczenie

charakterystyka

ważny cytat

problematyka

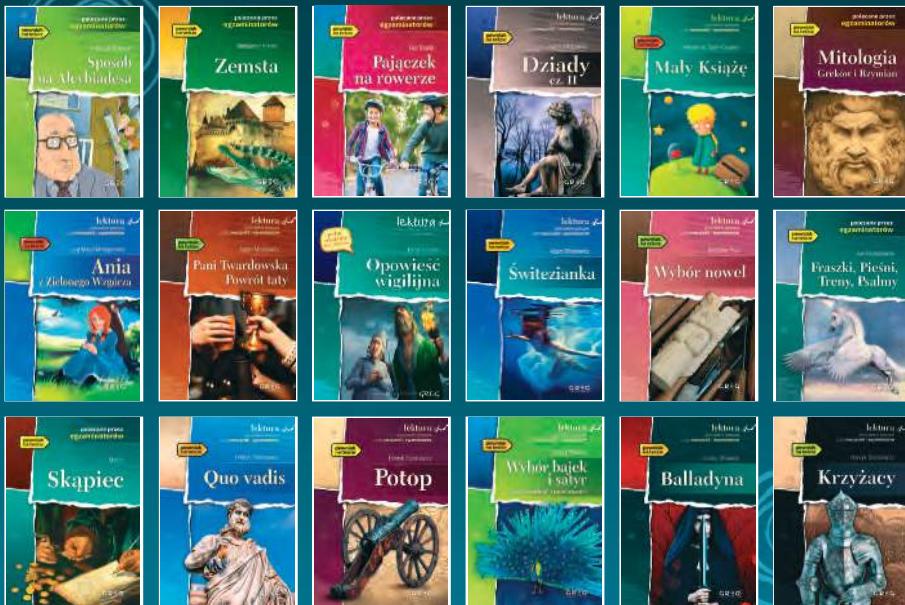
pewniak

ucz się tego, o co zapytają!

Pewniak na teście

lektury Grega. Zaufaj sprawdzonej marce!

Najnowsze wydania zawierają **odpowiedzi na pytania z podręczników i testów.**

Pełnej oferty szukaj w najlepszych księgarniach.

ISBN 978-83-7327-178-4

9 788373 1271784 >

GREG
WYDAWNICTWO

Wydawnictwo GREG
ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków
www.greg.pl